

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

VI. De Anatocismo, sive Vsura Lucratoria suspectis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

ram in solutione pensionis solvendam, vel ad interesse lucri cessantis, aut certas expensas factas ex pacto obligetur; quantumvis enim alias censuarius, sicut ad damni, ex culpabili mora emergentis, sic etiam ad lucri cessantis interesse & moderatam poenam teneatur, eaque exigi postea valeant, ad intentionem tamen & iniquitatem usurariam removendam in pactum deduci prohibentur.

80. Has Naturali Jure necessariis contractibus censuali conditionibus superaddidit Beatissimus pariter Sapientissimusque Papa Pius V. cujus utique saluberrimam, & ad hominum, injustis atque usurariis lucris inhiantium, & excogitatis in dies novis conditionibus & contrahendi formis, egentium fortunas absorbentium creditorum, fraudes efficacius excludendas promulgatam Constitutionem ubique in usum deduci, res quidem exoptata, sed obtenta non est. Quin, ne ad ejus, quoad condiciones, quæ Naturalis aut Divini Juris non sunt, observantiam adstringeretur Hispania, summo Pontifici illi à Rege Catholico Philippo II. supplicatum, eamque supplicationem sine contradictione admissam, perhibent Gutierrez *Prætic. Lib. 2. q. 177. in fine*, Felician. *de Solis Lib. 1. de Censib. cap. 7. n. 2.* & aliis relatis cit. Paolo p. 15. n. 6.

81. Eamque quoad condiciones illas in Gallicanis, Belgicis & Germaniæ nostræ provinciis in usum non deductam, testes sunt laudati Lessius n. 98. Tannerus n. 131. Haunold. n. 316. & Pirrhing n. 84. De quo quidquid sit, sicut super re immobili non fundatos census, ubi eorum usus, saltem locorum statuti & prudentum ac timoratorum vizorum judicio approbatus viget, non damnandos, ita dissuadendam existimo emptionem census personalis, præsertim ædificabilis ex parte emptoris; propter

periculum intentionis ac fraudis usurariæ, sub pallio censuali facile latentis.

ARTICULUS VI.

De Anatocismo, sive Usuris Usurarum.

SUMMARIUM.

- 82. Illicita sunt Usura usurarum lucratoria.
- 83. Compensatorie Naturali permittitur.
- 84. Veritas tamen sunt Jure Positivo.
- 85. Nisi ex usuris in sortem redactis percipiuntur.
- 86. Eas ex usuris, in sortem brevi manu redactis, aliqui permittunt.
- 87. Veritas illicita sunt.
- 88. Uti & Censui censuum in sortem non redactorum.
- 89. Discrimen inter hos & usuras usurarum.

Usuræ usurarum dicuntur lucrum, quod ex lucro usurario non soluto, ultra hoc & sortem, exigitur à debitore, v.g. si, qui 1000. pro 50. annuatim solvendis credit, propter hos constituto tempore non solutos, altero anno elapso, ratione eorundem 1000. creditorum alios 50. & ratione 50. pro primo anno debitorum & non solutorum, duos cum dimidio exigit à debitore. Cujusmodi usuras, si merè lucratorie sint, perinde, imò multò magis, quàm eas, quæ vi mutui solius ultra sortem creditam exiguntur, non humanò tantum, l. *Placuit 29. ff. de Usuris & l. Improbum 20. C. Ex quibus caus. infam. irreg.* sed Divinò quoque, ac Naturali Jure esse illicitas, indubitatum est ex dictis à n. 8.

li 2

Si autem

83. Si autem Usuræ usurarum, sive duo illi cum dimidio, non vi mutui, sed ratione alterius tituli, vg. damni emergentis aut lucri ex usurarum, scilicet 50. ultra sortem debitorum, dilata solutione cessantis exigantur, sicut 50. qui vi ejusmodi iusti tituli annuatim percipiuntur, sic etiam duorum illorum cum dimidio exactio Naturali & Divino Juri non adversatur. Jure tamen Positivo reprobata etiam ipsa est *citt. aliisque ll. in tantum*; ut, licet usuræ usurarum promissæ fuerint, non tamen debentur: & solutæ conditione indebiti repetantur, *l. Si non sortem 26. §. 1. ff. de Condiç. indebiti. Unde*
85. Dubium oritur, an hujusmodi usuræ exigi etiam nequeant ex usuris redactis in sortem, qui credendi modus à DD. vocari solet Anatocismus. Non quidem, si usuræ compensatoriæ aut moratoriæ, jam perceptæ debitori denuo sic credantur; ut ratione lucri ex ipsis cessantis &c. post annum duo cum dimidio ultra 50. de novo creditos sive sortem reddantur; cum enim tali calu usuræ perceptæ ac denuo creditæ, perinde ut milleni primò crediti, evadant fors, & sint aliquid principale, non apparet, cur ex iis iterum &, sicut alteri, sic eidem creditis percipi nequeat compensatio lucri cessantis aut damni, si quod inde emergat.
86. Sed, si nondum sint solutæ; has enim debitori sub obligatione solvendarum usurarum compensatarum denuo credi posse, aliqui defendunt & suadent Primò; quòd non appareat ratio, cur solutæ debitori reddi & in novum mutuum converti; & non etiam ante solutionem relinqui &, ut vocant, Brevi manu credi possint, *Mavii p. 4. decis. 213.* Secundo; quia, si facta usurarum condemnatione sequaturque taxatione debitor

taxatam quantitatem præfixò tempore non solverit, ab eo tempore ex usuris quasi in sortem redactis, usuras, sicut ex usuris solutis & iterum creditis, deberi, Pragmatici passim volunt, teste *Fabro de Erroribus Pragmat. decad. 20. Errore 1.* Tertio; quia ex contractu censuali debiti & non soluti census mutuo consensu ita brevi manu redigi in sortem possunt, ut cum *Gaill. Practic. Lib. 2. Observat. 7. n. 5.* & *Bruneman, in l. fin. C. de Usuris n. 2.* docet, & de Jure verissimum censet *Magnificus D. Collega Dominicus Bassus Semicent. Controvers. 38. n. 6. §. 11.* Cur non idem brevi manu fieri queat in usuris, saltem compensatoriis, debitis ex mutuo?

Sed Anatocismus illicitum, ac proinde usurarum, sic in sortem redactarum, usuras exigi Jure posse, cum *Roderico de Reddit. annuis Lib. 3. cap. 7. n. 27.* & aliis DD. *in l. fin. C. de Usuris* merito negant *Barbosa n. 1.* *Bruneman. n. 2.* & alii, permoti istius legis dispositione, quæ à Justiniano Imp. ingeniosæ avaritiæ feceratorum, usuras usurarum antiquiori Jure, *l. Si non sortem §. 1. Placuit citt.* jam prohibitas, ex usuris brevi manu in sortem redactis, reipsa in dictarum legum fraudem, percipientium, providè occursum: &, sicut usuræ usurarum, sic etiam interesse de interesse prohibitum fuit. Ratio reddi solet; quòd accessio accessionis, fructuum fructus, servitutis servitus & lucri lucrum, quòd sicut in usuris usurarum, sic etiam in interesse alterius interesse reperitur, de Jure non detur.

Pro Anatocismo sive hujusmodi usurarum usuris allata magni ponderis non sunt. Primum; quia inter propositos duos casus latum discrimen, ex parte tam creditoris quàm debitoris, intercedit; cum multò facilius ille pecuniam non vi fam mutuò det, quàm actum numeratam & rece-

Creceptam: iste verò multò promptius promittat usuras usurarum, quàm istas solvat: eamque ob causam per Anatocismum debitores ære alienò facile opprimantur, Bruneman. *cit. n. 2.*

Alterum; quia ab Imp. etiam rei iudicatæ usuræ, quæ ratione usurarum non solutarum percipiuntur, sublatae sunt *l. Sancimus 3. C. de Usuris rei iudic.* ut quantumvis debitor, tam ad fortis, quàm ad usurarum præteritarum solutionem sit condemnatus: & tam illà, quàm his in unam massam per sententiam confusis, totius debiti novatio facta videatur, usuræ tamen ex forte duntaxat, non ex usuris debitis sint solvendæ, ut idem *n. 3.* observat.

88. Postremum; quia imprimis, sicut usurarum usuræ ab Imp. ita censuum census à B. Pio V. *Constitutione*, quæ incipit *Cum onus*, 14. Calend. Febr. 1568. publicatâ prohibiti sunt, conditione 7. vel 8. ad contractum censualem requisitâ, & à Canisio *de Usuris cap. 11. n. 4.* & Haunoldo *Tom. 4. de J. & J. Tract. 10. n. 350.* relatâ. Unde saltem in provinciis, in quibus illa usu recepta est, census non soluti in sortem redigi, eorùmque usuræ exigi non possunt. Dein; quia alia census annui, & alia ratio est usurarum; cum istæ ex mutui, ille ex vero emptionis venditionis, ab illo omnino diversò, contractu solvatur: & idcirco, sicut quæ de usuris statuta sunt, censibus: sic, quæ de usuris ex usuris non solutis & in sortem redactis *ll. cit.* decreta sunt, usuris, quæ ex censibus non solutis & forti adjectis percipiuntur, non rectè applicantur, Brunemannus *cit. n. 2.*
89. Demum; quia lucrum, quod vi mutui percipitur, aliquid forti creditæ accessorium est; non etiam census annui pretio, quò eos percipiendi jus emi solet; cum ejusmodi census percipiendi jus habeat rationem mercis emptæ; & propterea, sicut censum percipiendi jus, ita quos jus hoc

respicit, census sive pensiones annuæ, non aliquid accessorium pecuniæ sive pretio, quo comparantur: sed sicut aliæ merces cum oneribus suis commoditatibus & utilitatibus principale sive primarium erunt, ut rem hanc eruditè explicat Gailius *Observat. 7. cit. n. 5. & 6.*

ARTICULUS VII.

De Usurarum Dominio & Restitutione.

SUMMARIUM.

90. Usuras solvere non tenetur mutuatarius.
91. Fenerator tenetur ad solutarum restitutionem.
92. Is tamen rerum usurariarum cum suis permixtarum vel confusarum:
93. Non etiam aliarum dominium acquirit.
94. Idem dominus sit rei pecuniæ usurariæ emptæ.
95. Non etiam fructuum rei usurariæ frugifera:
96. Pretij tamen ejus venditæ dominus sit evadit.
97. Restituendi obligationem etiam usuramentalis:
98. Non etiam mentalis Simonia inducit.
99. Ad usurarum restitutionem etiam Judæi tenentur.
100. Et compelli Jure possunt.
101. Easdem restituendi obligatio transeat ad hæredes:
102. Non tamen ultra hæreditatis vires:
103. Neque etiam ad plurimum singulos in solidum: